

ประกาศ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.)

รับข้อเสนอโครงการวิจัยด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2568–2570 (ครั้งที่ 1)

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) ภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นหน่วยงานวิชาการที่ผลิต ส่งมอบความรู้ พัฒนากลไกการประสาน และศักยภาพทางวิชาการของกระบวนการจัดการปัญหาจากสุราในประเทศไทย ตามแผนปฏิบัติการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ ระยะที่สอง (พ.ศ. 2564 ถึง 2570) ภายใต้กลยุทธ์ SAFER ขององค์การอนามัยโลก โดยได้ออกแบบห่วงโซ่ผลลัพธ์ของโครงการให้สอดคล้องกับเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ 10 ปี (Chain of Outcome ที่ 2 (CoO2) ของ สสส. นอกจากนั้นแล้ว ศวส. ได้มีการเพิ่ม C5 การทำงานตามกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ และ B4 ปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อให้มีความครอบคลุมกับการทำงานมากยิ่งขึ้น ดังแสดงในภาพ

เพื่อให้ได้ข้อมูลทางวิชาการและองค์ความรู้ ศวส. จึงเปิดรับข้อเสนอโครงการ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ทั้งในด้านอุปสงค์ อุปทาน และผลกระทบ สำหรับปี พ.ศ. 2568 – 2570)

- งานโครงการวิจัยหลัก โดยตั้งเป้าที่ประเด็นนโยบายที่ต้องการจะผลักดัน และสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือทบทวนความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อเป็นหลักฐานทางวิชาการประกอบการผลักดันนโยบาย

- ประกอบด้วย 5 ประเด็น ดังนี้ การสังเคราะห์และประเมินผลนโยบาย (พรบ.ฉบับใหม่) การเติบโตของผู้ผลิตรายย่อย การแทรกแซงของผู้ผลิตรายใหญ่ การดื่มของเด็ก/เยาวชนและผู้หญิง แอลกอฮอล์และสิ่งเสพติดอื่น ๆ
2. งานระบบการกำกับติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation: M&E) เป็นการสนับสนุนทุนโครงการวิจัยเพื่อเฝ้าระวังและติดตามแนวโน้มสถานการณ์ด้านต่าง ๆ
 3. งานสังเคราะห์และประเมินผลนโยบาย เพื่อเตรียมการสำหรับพระราชบัญญัติฉบับใหม่ โดยประกอบไปด้วยประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ นโยบายของโฆษณาและการสื่อสารการตลาด โครงสร้างคณะกรรมการควบคุม การผ่อนปรนในสถานที่ขายและดื่ม การขยายอำนาจให้คณะกรรมการจังหวัด การขยายเวลาจำหน่าย การสั่งซื้อและจัดส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์
 4. งานวิจัยแบบทั่วไปและงานวิจัยเร่งด่วนตามสถานการณ์ เป็นการให้ทุนสนับสนุนโครงการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ซึ่งทาง ศวส. จะมีการประเมินประเด็นที่สำคัญตลอดระยะเวลาดำเนินการ โดยคำนึงถึงความเสี่ยงในยุคปัจจุบัน เช่น การผันผวนทางเศรษฐกิจ การพัฒนาเทคโนโลยี รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เพื่อเป็นการระดมองค์ความรู้เอาไว้สำหรับเผยแพร่ใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อไป และการทำงานวิจัยเพื่อตอบโจทย์สำคัญหรือเร่งด่วนตามสถานการณ์ในแต่ละช่วง
 5. อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

โจทย์ที่ ศวส. เปิดรับให้นักวิจัยขอทุนในระยะนี้ ได้แก่

1. ประเด็นที่ 1 พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ฉบับใหม่
 - ศึกษากลไกการเพิ่มศักยภาพการทำงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด
 - ความหนาแน่นและการกระจายตัวของร้านจำหน่ายในรัศมีรอบสถานศึกษา: ผลกระทบต่อพฤติกรรมการดื่ม, สุขภาพ, อุบัติเหตุ, และผลทางเศรษฐกิจ-สังคม
 - ความหนาแน่นและการกระจายตัวของร้านจำหน่ายในรัศมีรอบสถานศึกษา: ผลกระทบต่อพฤติกรรมการดื่ม, สุขภาพ, อุบัติเหตุ, และผลทางเศรษฐกิจ-สังคม
 - การวิเคราะห์เกณฑ์และวิธีการตรวจสอบผู้มีเงินมา, การพิสูจน์ความผิด และความรับผิดชอบของผู้ขาย
 - การประเมินผลลัพธ์เชิงเศรษฐศาสตร์และผลตอบแทนจากการลงทุน (return on investment: ROI) ของมาตรการควบคุม (เช่น ภาษี, จำกัดการขาย, ควบคุมโฆษณา)
 - ผลกระทบของข้อจำกัดการโฆษณาภายใต้กฎหมายใหม่ต่อทัศนคติและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน

- การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุน (Return on investment: ROI) ของมาตรการควบคุมต่าง ๆ เช่น ภาษี, จำกัดการขาย, ควบคุมโฆษณา
- อื่น ๆ

2. ประเด็นที่ 2 การเติบโตของผู้ผลิตรายย่อย

- ผลกระทบของการเปิดเสรีการค้า (FTA) ต่อการเข้าถึงตลาด, การแข่งขัน, และคุณภาพผลิตภัณฑ์ของผู้ผลิตรายย่อย
- ผลกระทบทางเศรษฐกิจ-สังคม-สุขภาพจากการนำสถานประกอบการที่คล้ายสถานบริการเข้าสู่ระบบควบคุม
- นโยบายและมาตรการสนับสนุนผู้ผลิตรายย่อยที่ไม่ขัดต่อเป้าหมายการลดอันตรายจากแอลกอฮอล์
- อื่น ๆ

3. ประเด็นที่ 3 การแทรกแซงของผู้ผลิตรายใหญ่

- การศึกษากิจกรรมเพื่อสังคม (CSR) ของอุตสาหกรรมสุรา และผลกระทบต่อการกำหนดและดำเนินนโยบาย
- การวิเคราะห์โครงสร้างอุตสาหกรรมสุรา อำนาจทางเศรษฐกิจ-การเมือง และกรณีตัวอย่างอิทธิพลต่อกระบวนการนโยบายแอลกอฮอล์ในประเทศไทย
- การประเมินความเป็นไปได้และประสิทธิภาพของกลไกทางกฎหมาย เพื่อให้อุตสาหกรรมแอลกอฮอล์รับผิดชอบต่อผลกระทบด้านสุขภาพและสังคม
- การติดตามการใช้กลยุทธ์การตลาดใหม่ ๆ ของผู้ผลิตรายใหญ่และผลกระทบต่อการดื่มของประชากร
- อื่น ๆ

4. ประเด็นที่ 4 การดื่มของเด็ก เยาวชน และผู้หญิง

- รูปแบบและความถี่ของการดื่มหนัก (heavy episodic drinking) และปัจจัยเชิงจิต พร้อมข้อเสนอแนวทางป้องกันในระดับพื้นที่
- ประเมินประสิทธิภาพมาตรการสื่อสารความเสี่ยงในกลุ่มเยาวชนและผู้หญิง เช่น กลยุทธ์เสริมแรงจิตใจ หรือลดแรงต้าน
- วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของสังคม รวมถึงการออกแบบและทดสอบ “วาทกรรมใหม่” เพื่อใช้ในการสื่อสารด้านแอลกอฮอล์ ในกลุ่มเด็ก เยาวชน และผู้หญิง

- การวิเคราะห์อิทธิพลของสื่อวัฒนธรรมใหม่ (เช่น K-series, Y-series, influencer marketing) ต่อทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับแอลกอฮอล์
- การใช้ social media และแพลตฟอร์มดิจิทัลเป็นเครื่องมือเพื่อลดการดื่มในกลุ่มเยาวชนและผู้หญิง
- อื่น ๆ

5. ประเด็นที่ 5 แอลกอฮอล์และสารเสพติดอื่น ๆ

- การศึกษาพฤติกรรมการดื่มแบบผสมสารเสพติด (poly-substance use) ในประชากรไทย
- การศึกษาช่องทางการเข้าถึงแอลกอฮอล์และสารเสพติดอื่น ๆ
- ผลกระทบของนโยบายควบคุมปัจจัยเสี่ยงต่อพฤติกรรมเสี่ยง และประสิทธิภาพของกลไกการจัดการปัจจัยเสี่ยง
- อื่น ๆ

6. ประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย โดยจะพิจารณาการให้ทุนเป็นลำดับรองจากประเด็น 1-5 ข้างต้น

- การคาดการณ์ (forecasting) การเปลี่ยนแปลงตลาดแอลกอฮอล์ใน 10 ปีข้างหน้า และข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเตรียมรับมือ
- การวิเคราะห์ big data ของโฆษณาและการสื่อสารการตลาด (รวม digital marketing) และผลต่อพฤติกรรม
- การทดสอบมาตรการจำกัดการตลาดเชิงพาณิชย์รูปแบบใหม่ (เช่น plain packaging, total marketing ban) ในบริบทไทย
- การศึกษาโลก “ความรับผิดชอบของผู้ขาย” (server liability) และผลกระทบของการบังคับใช้ต่อการลดเหตุจากการดื่ม
- การพัฒนาเทคโนโลยีสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย เช่น real-time BAC check, license monitoring system
- การวิเคราะห์ comparative policy จากประเทศที่มีมาตรการเข้มงวด (เช่น สก๊อตแลนด์, นอร์เวย์, บราซิล) และบทเรียนสำหรับไทย

คุณสมบัติงานวิจัยที่พิจารณาสนับสนุน

- มีระเบียบวิธีวิจัยถูกต้องและชัดเจน เช่น cross-sectional, cohort, case-control, secondary data analysis, in-depth interview, focus group interview, secondary data analysis, systematic

review, scooping review, review article รวมถึงมีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม มีกลุ่มเปรียบเทียบ (ถ้าจำเป็น)

- ออกแบบการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่นำไปใช้กำหนดนโยบายแอลกอฮอล์ได้จริง
- มีแผนผลิต policy brief และสื่อสารผลลัพธ์ไปยังผู้กำหนดนโยบาย
- ระยะเวลาดำเนินการ 6-12 เดือน

ขั้นตอนการสมัครและกำหนดเวลา

ลำดับ	ขั้นตอน	กำหนดเวลา	รายละเอียด
1	ส่งกรอบแนวคิดการวิจัย (Concept paper)	ภายใน 30 กันยายน 2568	ความยาวไม่เกิน 4 หน้า A4 ใช้แบบฟอร์มที่กำหนด ส่งทางอีเมล taksaya.cas@gmail.com
2	การพิจารณากรอบแนวคิด	ภายใน 20 ตุลาคม 2568	ศส. และผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา และประกาศผลรอบแรกทางเว็บไซต์ http://cas.or.th/
3	ส่งข้อเสนอโครงการฉบับเต็ม (Full Proposal)	ภายใน 15 พฤศจิกายน 2568	ผู้ที่ผ่านรอบแรกต้องจัดทำข้อเสนอโครงการฉบับเต็มตามแบบฟอร์มและส่งให้ ศส.
4	การประเมินข้อเสนอโครงการ	ภายใน 15 ธันวาคม 2568	ศส. ส่งข้อเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก/จัดประชุม นำเสนอข้อเสนอต่อคณะกรรมการ และแจ้งผลการประเมินทางอีเมล
5	ปรับแก้ข้อเสนอและทำสัญญาเงินทุน	ภายหลังประกาศผลรอบสุดท้าย	ผู้ที่ผ่านการพิจารณาปรับแก้ข้อเสนอให้สมบูรณ์ และทำสัญญาเงินทุนสนับสนุนกับ ศส.

งบประมาณและเงื่อนไข

- ค่าตอบแทนนักวิจัยหลักไม่เกิน 30% ของงบประมาณโครงการ
- ค่าอุดหนุนสถาบันต้นสังกัด/บริการวิชาการ ไม่เกิน 10% จากงบกิจกรรมดำเนินงาน (ไม่รวมหมวดค่าตอบแทน)
- ไม่สามารถซื้อครุภัณฑ์ได้
- สามารถดูหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายจาก เว็บไซต์ <https://cas.or.th/content?id=8>

หมายเหตุ

1. ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิและ ศวส. ถือเป็นข้อยุติ
2. การทำวิจัยในมนุษย์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การวิจัยในมนุษย์ตามมาตรฐานสากลและข้อกำหนดของสถาบันต้นสังกัด โดยคำนึงถึงความเสี่ยงต่อผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นสำคัญ
3. ศวส. ขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาข้อเสนอโครงการของนักวิจัยที่เคยมีประวัติการดำเนินงานโครงการวิจัยที่ไม่มีคุณภาพ ล่าช้า หรือมีปัญหาในการบริหารจัดการ หรือการจัดการงบประมาณ

การติดตามและการประเมินผล

- ผู้รับทุนต้องรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา
- ผู้รับทุนต้องเข้าร่วมประชุมวิชาการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ ศวส. กำหนด เช่น กิจกรรมเยี่ยมโครงการวิจัยในพื้นที่
- การส่งมอบผลงานเมื่อสิ้นสุดโครงการต้องเป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญารับทุน (รวมถึงรายงานฉบับสมบูรณ์, policy brief, และเอกสารเผยแพร่)

ข้อมูลการสมัคร

- ผู้สนใจสามารถดาวน์โหลดใบสมัครได้ที่: <http://cas.or.th>
- สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่:
ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.)
ผู้ประสานงาน: คุณทักษณา สรรเพ็ชญ์
โทร: 083-577-5533 (เฉพาะในวันและเวลาราชการเท่านั้น)
อีเมล: taksaya.cas@gmail.com

ประกาศ ณ วันที่ 1 กันยายน 2568

รองศาสตราจารย์ ดร.นพ.พลเทพ วิจิตรคุณากร
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยปัญหาสุรา